

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขากับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 และ 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอบึงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งมีจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ โรงเรียนบ้านนาใหญ่ โรงเรียนวัดใหม่ โรงเรียนวัดชานาน โรงเรียนบ้านก่องามและโรงเรียนบ้านห้วยริน จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 185 คน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจัดนักเรียนโดยความสามารถ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคล้ายคลึงกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เนื่องจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งผลการสุ่มได้โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอบึงใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชนิด ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 จำนวน 12 แผนฯ ละ 1 ชั่วโมง จำนวน 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่าแบบรวม (Summated Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งได้กำหนดคุณลักษณะของเจตคติที่ต้องการจะวัดในด้านการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านเนื้อหาการเรียนรู้สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ของสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งหมด 30 ข้อ

แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test แบบ dependent samples และ t-test แบบ one samples test

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง สรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแต่หลังจากการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาอยู่ในระดับน้อยแต่หลังจากการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเนื้อหาการเรียนรู้และด้านคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ก่อนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลางแต่หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และพบว่าเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าไม่มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้มาก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูและผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมกันในทุกขั้นตอน และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การลงมือปฏิบัติฝึกหัดอบรมตนด้วยหลักของศีล สมาธิ ปัญญา และทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุม พฤติกรรม ทางกาย วาจา และใจ ของตนเองได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอน อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เริ่มจากมีการควบคุมตนเองอยู่ในระเบียบวินัย ทั้งกายและวาจาให้อยู่ในสภาพ เรียบร้อย เป็นปกติ ไม่พูดไม่คุยไม่ส่งเสียงดังเป็นที่รบกวน ทำให้ทุกคนมีสมาธิในการเรียน สามารถรวมจิตใจให้อยู่กับเรื่องที่เรียน ไม่ไปสนใจเรื่องอื่น ผลปรากฏว่านักเรียนมีความ กระตือรือร้นในการเรียน ทุกคนตั้งใจทำงาน มีความสามัคคีในหมู่คณะ โดยร่วมกันทำกิจกรรม มีความรับผิดชอบ เสียสละ ดูแลช่วยเหลือกัน ไม่มีความเห็นแก่ตัว ช่วยกันแก้ปัญหา ทำให้เกิดการ เรียนรู้ เกิดปัญญาญาณขึ้นในตนเอง มีมโนทัศน์ในเรื่องที่เรียนนั้น ได้ถูกต้องตามความเป็นจริง สอดคล้องกับที่พระกริยาอุทฺธ พัทธน์นิม (2547, 31) กล่าวไว้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ แบบไตรสิกขา โดยผ่านกิจกรรมพัฒนา ศีล สมาธิ ปัญญา ในลักษณะบูรณาการ ทำให้จิตใจสงบ มีสมาธิในการคิดและต้องคิดพิจารณาอย่างแจ่มแจ้ง จึงมีความสามารถในการคิดทั้งด้านความจำ การคิดวิเคราะห์ การคิดในเชิงหลักการและเหตุผลได้ดี จึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนีย์ ผจญศิลป์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการคิด อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องผลการวิจัยของ ศิริประภา อุดมเลขกะ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาต่อผลสัมฤทธิ์ และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบล นนทฤทธิ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการสอนแบบไตรสิกขา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักกรรมในรายวิชา ส 431402 สาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (O-NET) รายงานถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี 2553 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 51.60 เท่านั้น จากเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 และเมื่อใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ขึ้นเป็นร้อยละ 76.64 ซึ่งแตกต่างจากเดิมร้อยละ 25.04 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ได้เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยการรักษาศีล การฝึกจิตให้สงบ แล้วพิจารณาผลการปฏิบัตินั้นให้เห็นประโยชน์คุณ โทษตามความจริง ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเป็นสภาวะธรรมที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพิจารณาในใจให้แยบคาย แล้วนำความรู้นั้นมาปฏิบัติอย่างจริงจัง การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาจึงเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญาอย่างถูกต้อง ซึ่งปัญญานั้นเกิดจากการฝึกกำลังใจให้แน่วแน่ มีสมาธิที่ต่อเมื่อร่างกายอยู่ในสภาพปกติ อยู่ในระเบียบวินัย ทางกลับกันเมื่อมีศีลทางกายควบคุมสติได้ จิตใจก็สงบ ช่วยให้เกิดกำลังความคิดที่คมกล้า เกิดปัญญารู้แจ้งแทงตลอด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. เจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแต่หลังจากการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาอยู่ในระดับน้อย แต่หลังจากการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ส่วนด้านเนื้อหาการเรียนรู้และด้านคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ก่อนการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลางแต่หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และพบว่าเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนและส่งเสริมเจตคติของนักเรียนเป็นอย่างดี เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ย่อมส่งผลถึงเจตคติต่อการเรียน

ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (Bloom, 1982) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะช่วยเพิ่มเจตคติที่ดีต่อวิชานั้น ในทางบวก และในทางกลับกันเจตคติในทางบวกก็จะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นด้วย นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขามีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เห็นความสำคัญของการฝึกฝนพัฒนาตนเองตามแนวพุทธศาสนา โดยผ่านกระบวนการของไตรสิกขา อันได้แก่ศีล สมาธิ ปัญญา มีขั้นสำรวมกาย วาจา และใจ เป็นการฝึกนักเรียนให้เกิดความพร้อมในการเรียนเป็นอย่างดี นักเรียนจึงมีสมาธิในการเรียน มีความเข้าใจในเนื้อหาตามหลักธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตของตนจนซาบซึ้ง และสามารถนำหลักธรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ได้ดี สังเกตเห็นพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น และใน ขณะเดียวกันบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ที่อาศัยครูและเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรคอยช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน สมาชิกทุกคนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก ทำให้การ จัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างสงบเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อทางการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ได้ดีอีกรูปแบบหนึ่ง

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกิจกรรม การเรียนรู้ เช่น ห้องจริยธรรม สวนพฤกษศาสตร์ในวัด เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ส่งผลให้ นักเรียนมีสมาธิและสามารถพัฒนาจนเกิดปัญญาได้ดียิ่งขึ้น และควรเน้นการนำไปปฏิบัติได้จริง ในชีวิตประจำวัน

1.3 เพื่อให้เกิดผลดีกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขามากขึ้น ครูควรปูพื้นฐาน การเรียนรู้แบบไตรสิกขา เพื่อให้ นักเรียนรู้จักควบคุมตัวเองให้อยู่ในระเบียบ เห็นความสำคัญของการมีสมาธิกับการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรนำวิธีจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระ พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กับเนื้อหาอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น การมีวินัยในตนเอง ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น